

Identiteetti, identiteettipolitiikka ja intersektionaalisuus

Marx-opisto, Vähäjärvi 8.8.2021

Marko Korvela

Hum.kand., toimittaja

Identiteetti – muotisana?

UUTISET

UUTISET | KOTIMAA

Suvilta, 27, varastettiin ensin lompakko ja sitten koko identiteetti – varas käytti lähimaksua vielä vuosi korttien sulkemisen jälkeen: "Voiko henkilökohtaisempaa rikosta olla?"

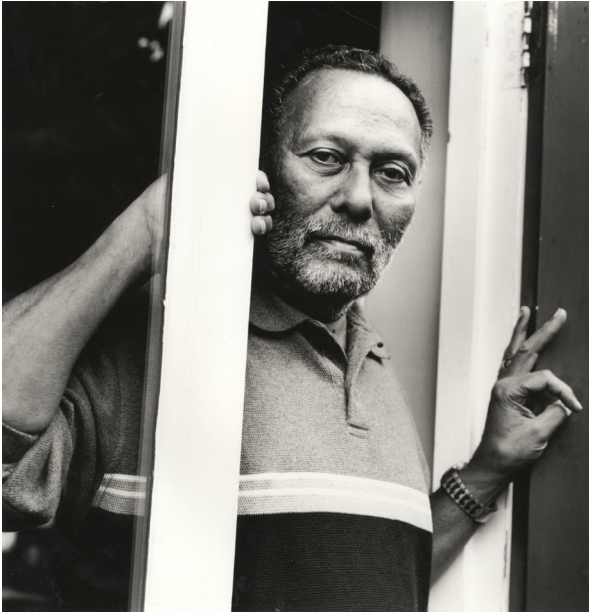
Identiteetti

- Yhteiskunnallinen, sosiologinen näkökulma
- On olemassa myös arkijärjen käsitys identiteetistä sekä mediassa käytetty tapa puhua identiteetistä, kuten edellä oleva esimerkki kertoo.
- Identiteetti on lisäksi käsite mm. psykologiassa ja filosofiassa, ja käyttö voi poiketa tässä esitetystä.

Stuart Hall (1932-2014)

- jamakalaissyntyinen (rodullistettujen, kehittyvistä maista tulevien tutkijoiden merkitys korostuu ja tuo uusia näkökulmia)
- sosiologi, kulttuurintutkija (myös ”taisteleva tutkija”, tutkija ei voi jäädä poliittisesti passiiviseksi vaan ottaa kantaa)
- niin kutsutun brittiläisen tai ”birminghamilaisen” kulttuurintutkimuksen perustajia (muita mm. Raymond Williams)
- marxilainen (tutkii materiaalisista lähtökohdista yhteiskunnan ristiriitoja, vallankäyttöä)
- intressin kohteita: media, politiikka, identiteetti, arki

Identiteetti yhteiskunnallisessa mielessä

- yksilön oma näkemys siitä, mihin erilaisiin ryhmiin hän kuuluu (subjektiivisuus)
- sukupuoli, ikä, ammatti, etniset ryhmät tai mikä tahansa muu tärkeäksi koettu asia
- historialliset, yhteiskunnalliset suhteet mukana

Identiteettiin subjektiivisuus

- Yhteiskuntatieteiden kannalta jako subjektiivisiin ja objektiivisiin asioihin
- Objektiivisiä tekijöitä: synnyinpaikka, ikä, luokka
- Subjektiiviset tekijät: miten ihmiset itse asiat näkevät ja kokevat

Identiteetin subjektiivisuus

- Objektiivisista tekijöistä ei suoraan eikä automaattisesti seuraa mitään identiteettiä
- Ne kylläkin muovaavat tärkeitä lähtökohtia ja aineksia identiteetin rakentamiselle
- Esimerkiksi synnyinpaikka:
Uusikylä, Lohtaja, Kokkola, Keski-Pohjanmaa, Suomi, Pohjoismaa, Eurooppa, Maapallo

Esimerkkejä identiteeteistä

- suomalainen
- saamelainen
- eurooppalainen
- amerikkalainen
- juutalainen

Identiteetin piirteitä (Hall)

- Identiteetti ei ole jotain pysyvää ja ennaltamäärättyä
- Identiteetti on aina kulttuurisesti ja historiallisesti rakentunut
- Identiteetin muotoutuminen (identifikaatio) on prosessina jatkuva
- Tärkeää identiteettiä muovaava tekijä on ero – erojen tekeminen
- Identiteetit ovat moniulotteisia: niitä voi olla useita – ristiriitaisiakin
- Identiteettien muotoutumiseen liittyy aina vallankäyttöä ja hallintaa

Identiteettipolitiikka kamppailuna

- Identiteettien muotoutumiseen liittyy aina vallankäyttöä ja hallintaa
- Identiteettipolitiikka on kamppailua identiteettien määrittelystä ja hallinnasta
- Identiteettipolitiikka-termillä on valtakeskustelussa usein vähättelevä sävy
- Todellisuudessa on mahdotonta erottaa ns. oikeaa politiikkaa ja identiteettipolitiikkaa toisistaan
- Poliittinen toiminta rakentuu AINA identiteettien ympärille

Identiteettipolitiikka kamppailuna

- Pelkkä objektiivinen yhteiskunnallinen asema ei tuota yhteiskunnallista toimijuutta, vaikka se on sen välttämätön edellytys
- Työväenluokkainen identiteetti = luokkatietoisuus
- Identiteeteistä käydään jatkuvaa kamppailua, koska identiteetit loppu peleissä pelaavat affekteilla ja tunteilla – liikuttavia voimia
-
- Identiteettipolitiikka on aina ollut vahvaa työväenliikkeessä: samaistuminen puolueeseen, työväenluokkaan, ammattikuntaan

Identiteettipolitiikan kritiikki I

- Systemisen muutoksen mahdottomuuteen alistuminen: Francis Fukuyama: Historian loppu, suurten kertomusten loppu >> identiteetit ”pieninä kertomuksina”
- Luodaan illuusio että tehdään jotain kun kamppaillaan edes jostain eli kapitalismin puitteissa identiteettejä käsittelevästä vallasta
- Luokkataistelu ja luokkatietoisuuden kasvattaminen korvautuu kamppailulla identiteettien muodostumisen ja toimintamahdollisuuksien edistämisestä (kapitalismin puitteissa)

Identiteettipolitiikan kritiikki II

- Identiteettipolitiikka tapahtuu kapitalismin/liberalismin asettamissa rajoissa, jotka asettaa pääoman kasautuminen ja yksityisomistus: pinkkipesu, vähemmistöt tuottavana/kuluttavana osana kapitalismia
- Mikäli identifikaatioprosessi ei voi tapahtua kapitalismin puitteissa – sitä ei voida tavaramuotoistaa tuottajan eikä kuluttajan asemaan - se tukahdutetaan - esimerkkinä romanit, alkuperäiskansat, jotka kieltäytyvät asemasta kapitalistisessa/liberalistisessa yhteiskunnassa
- Todellinen kamppailu emansipaatiosta pitää kääntää luokkataisteluksi kapitalismin kumoamiseksi, se aidosti mahdollistaa identiteettien olemassa olon kapitalismin/liberalismin puitteiden yli

Intersektionaalisuus

- Lähtökohta on työväenliikkeessä >> tietoisuus luokan sisäisistä eroista
- Luokan sisällä on eroja, riippuen muun muassa taustasta, tavasta miten kapitalismi asemoi ihmisiä – sukupuoli, etninen tausta, koulutus
- Nämä erot on otettava huomioon luokkataistelun järjestämisessä
- Naisten epätasa-arvoisessa asemassa otettu vahvimmin esiin >> intersektionaalinen feminismi tunnetuin ja vahvin suunta

Eräitä vastikepareja, joiden kautta kannattaa pohtia identiteetin kysymystä

- Erot – yhtenäisyys
- Identiteettipolitiikka – luokkapolitiikka
- Objektiivisuus – subjektiivisuus

Lähteitä:

Stuart Hallin teokset:

- Kulttuurin ja politiikan murroksia
- Identiteetti
- Mitä on tekeillä?

Kaikki em. ovat Vastapainon kustantamia

Työväenliikkeen identiteettipolitiikan klassikko:

- E.P.Thompson: The Making of the English Working Class (1963)